

SOSUV:s studiebesök i Helsingfors 2011-10-26--27

Samverkansområdet Skydd, undsättning och vård genomförde den 26-27 oktober en studieresa till Helsingfors. Syftet var att informera sig om hur man arbetar i Finland inom de verksamhetsområden som ingår i SOSUV och hur man organiserar samverkan samt det finska krishanteringssystemet i stort. Program och resan planerades av en arbetsgrupp bestående av Anders Eklund, Annika Wallengren och Leif Elofsson. Med hjälp av en fantastisk insats av flera handläggare och framförallt Anna Kaikkonen vid Inrikesministeriets Räddningsavdelning erbjöds vi ett fullmatat program i två dagar. Deltog i resan gjorde: Åke Samuelson, Tullverket, Örjan Martinsson, Kustbevakningen, Per-Olof Hårsmar, SMHI, Per-Åke Nilsson, Socialstyrelsen, Per Engström, Rikspolisstyrelsen, Urpo Mäkinen, Rikspolisstyrelsen, Anders Jansson, Försvarsmakten, Pierre Strid, Västerviks kommun, Johanna Öhman (26/10) samt Leif Elofsson, MSB.

Referaten nedan har gjorts av olika deltagare och eventuella tolkningar och värderingar i texten är inte förankrade i gruppen som helhet.

Nödcentralreformerna - Pekka Tulokas, Director of security Networks Unit.

Besöket inleddes med information om Nödcentralreformerna. Nödcentralreformerna syftar till en översyn av Emergency Response Center (ERC) som kan jämföras med Sveriges SOS-centraler. I Finland pågår en process att minska antalet ERC. Historiskt påbörjades arbetet redan i slutet av 1900-talet när antalet minskades från 60 ner till 15 nödcentraler. Idag är antalet 15 men målet är att minska till 6 nödcentraler under en tidsperiod från 2007 till 2015. ERC ska samordna samhällets resurser vid en kris, leda och samordna.

Anledningen till att minska antalet är främst att en harmonisering av rutiner vilket innebär att arbetssätten ska likriktas i hela landet. Gemensamma IT-system ska användas, produktiviteten ska ökas och kostnaderna ska minska.

En bidragande orsak som har påskyndat processen är de extrema händelser som drabbat Finland på senare år bl.a. skolskjutningar. I dessa händelsers spår har utredningar visat att större nödcentraler är en framgång för att kunna leda sådana extrema händelser.

Erfarenheter som har dragits hittills är att det behövs en lång tid för implementering eftersom denna typ av förändring påverkar många funktioner i samhället och många rutiner inom ett stort antal myndigheter måste förändras. En av de skillnader som finns mellan nödcentralerna och svenska SoS-centralerna är att i Finland arbetar ca 200 poliser på nödcentralerna. I Finland har man ingen möjlighet att skicka samtal vidare till respektive myndighet för vidare åtgärder som ej är akuta för tillfället. Detta innebär en hög arbetsbelastning och även svårigheter att kunna svara på alla typer av frågor som allmänheten vill ha svar på. I Sverige finns alltid möjligheten att slussa frågor vidare för experthantering. Samtal till ERC besvaras i 92% av fallen inom 10 sekunder, 2006 var siffran 71%.

Virve – Radiosystem- Tetra

Virve är ett tetrabaserat digitalt radiosystem och är Finlands motsvarighet till RAKEL. Virve infördes i Finland med start 2000. Anledningen att Finland införde ett nytt digitaliserat

sambandsystem var att de analoga gamla systemen inte tillät dataöverföring, all information kunde avlyssnas eftersom de inte använde sig av kryptering och reservdelar till det gamla systemet började tas slut. Tidigare hade man upp till 50 stycken olika analoga system.

Idag har Finland 100 000 användare fördelade på 31 000 fasta eller rörliga/bärbara terminaler och 1400 basstationer. Vid införandet var det ekonomiska stödet till myndigheterna ca 90% från staten. 11 år senare är abonnemangsavgiften 1 euro/månad och terminal. Största användarna är Räddningstjänsten, Polisen och Försvarsmakten.

I systemet skickas 900 000 gruppanrop/ vecka och ca 31000 000 SDS/ vecka. Kostnaden för de första 10 åren av systemet beräknas till 270 miljoner euro.

Det finska krishanteringssystemet - Aapo Cederberg

Den finska utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitikens viktigaste uppgifter är att trygga Finlands självständighet, territoriella integritet och grundläggande värderingar, främja befolkningens säkerhet och välfärd samt upprätthålla funktionen i samhället.

Grunderna för att uppnå dessa mål har formulerats i ”Säkerhetsstrategi för samhället, statsrådets principbeslut 16.12 2010”. Strategin utgör statsrådets styrdokument till ministerierna och ger grunder också för region- och lokalförvaltningen.

Strategin har utarbetats med tanke på att samhällets vitala funktioner ska tryggas i alla situationer. I strategin fastslås:

- samhällets vitala funktioner och måltillstånd för dem,
- de hotmodeller som äventyrar de vitala funktionerna och eventuella störningssituationer som anknyter till dem,
- ministeriernas strategiska uppgifter som tryggheten av funktionerna och planeringen av kontinuiteten förutsätter,
- bevakningen och utvecklandet av verkställandet av strategin samt
- de principer som sammanhänger med övning i beredskap och krisledning.

Målet med strategin är att undvika att överlappande resurser utvecklas liksom också en situation där en prestationsförmåga som behövs vid tryggheten av de vitala funktionerna inte utvecklas. Ministerierna leder utgående från strategin beredskapen inom sina förvaltningsområden samt den forskning, verksamhetsstyrning och beredning av lagstiftningen som anknyter till detta. Övriga aktörer som är viktiga med tanke på tryggheten av de vitala funktionerna tillämpar strategin i sin verksamhet som sammanhänger med beredskapen och krisledningen.

Strategin är en offentlig handling, med vilken syftet är att informera också medborgarna och internationella samarbetsparter när det gäller samhällets säkerhet om de konkreta åtgärder som statsrådet har utstakat riktlinjer för och som vidtas för att samhällets och befolkningens säkerhet ska förstärkas. För den gemensamma bevakningen och utvecklingen av strategin svarar säkerhets- och försvarskommittén med stöd av ministeriernas beredskapschefsmöte, i samverkan med olika myndigheter, näringslivet och organisationerna.

Samarbete efter Haga-mötet - Tiina Peltola-Lampi

Tiina Peltola-Lampi från Inrikesministeriets enhet för internationella frågor gav en presentation om arbete inom Haga-deklarationen. Tiina berättade inledningsvis om deklarationens tillkomst på Haga slott i Stockholm 2009, där de fem nordiska länderna enades om en gemensam deklaration om samarbete inom området samhällsskydd och beredskap. Vidare redogjorde Tiina för hur man arbetat med att fördjupa det nordiska samarbetet inom de sex delområden som ursprungligen ingick i deklarationen: räddningstjänst, övning och utbildning, CBRN, krisportaler, användning av frivilligorganisationer samt forskning och utveckling. Tre nya initiativ har också tillkommit på ministermötena i Oslo 2009 och Köpenhamn 2010: taktiskt brandförebyggande arbete, ”predeployering” av CBRN-resurser samt transportflyg till katastrofområden (inkl. MEDEVAC och skogsbrandsbekämpning). Nästa ministermöte hålls i Helsingfors den 22 november 2011, där det eventuellt kan komma att diskuteras nya samarbetsprojekt.

Tiina delgav också gruppen sina personliga erfarenheter av arbetet inom Haga-deklarationen. Generellt anser hon att det finns ett tydligt mervärde inom samarbetet, då det är lättare att uppnå resultat inom Norden än inom exempelvis EU och NATO, möjligen beroende på en mer pragmatisk inställning i de nordiska länderna. Detta innebär dock inte att nordiskt samarbete ersätter annat internationellt arbete, var Tiina noga med att inskräpa. Avslutningsvis konstaterade att fokus på arbetet så här långt, trots Haga-deklarationens breda ansats, mest har legat på räddningstjänst.

Maritime Rescue Sub Center Helsinki/Gulf Of Finland Coast Guard District Command Centre

”Gränsbevakningsväsendet” i Finland är en bred verksamhet och inkluderar, i en jämförelse med Sverige verksamheter från olika myndigheter.

Verksamheten består av: Gränsövervakning (Tull-KBV i Sverige)
Gränskontroller ”
Brottsbekämpning (Tull-KBV-POLIS i Sverige)
Säkerhet till havs och till sjöss (KBV-SjöV i Sverige)
Internationellt samarbete (Tull-KBV-Polis-MSB-SjöV i Sverige)
Militärt försvar (FM i Sverige)

Otroligt omfång av arbetsuppgifter vilket skulle kunna beskrivas som att man kan lite om mycket istället för att kunna mycket om lite. Vi är på väg mot ett kvantitets samhälle istället för kvalitets samhälle. Symtom finns även inom räddningstjänsten i Sverige, både kommunal och statlig. Gränsväsendet i Finland har delat upp verksamheten för sin personal vilket innebär att antingen så tjänstgör man på land eller till sjöss. Detta innebär att man kanske kan bli mer professionell inom sitt gebit.

Besöket på Larmcentralen (MRCC) var intressant och ser ut som vår JRCC i Göteborg. Skillnaden är att vi integrerat KBV, FM i vår som bemannas av SjöV som har det odelade huvudansvaret för sjö och flygräddningstjänst i Sverige. Vi är några statliga myndigheter som har ett delegerat ansvar i detta.

Gränsväsendet har som Sverige ett prioriterat område, Östersjön. Vi har förstärkt med nya flygplan och fartyg för att övervaka/upptäcka märkliga företeelser till sjöss och till havs. Finland har sedan gammalt en mycket bra helikopterverksamhet och är nu i beställningsfasen för ett nytt modernt miljöskyddsfartyg för Östersjön.

Oavsett vilket så krävs en mycket intensiv internationell samverkan för att klara av den stora olyckan om den inträffar. Vi, liksom de, deltar regelbundet i utbildningar och övningar inom detta området, flyg, sjö och miljöräddning. Detta är reglerat i olika avtal som t ex Hel-Commite, Bonnavalet och Köpenhamnsavtalet. Även NordRed och Haag avtalen kan hänföras till denna kategori även om dessa i huvudsak berör räddningstjänst på land.

Presentationer mm finns på Cursnet <https://fronter.com/srv>.

STUDIEBESÖK FRÅN SVERIGE - SAMVERKANSOMRÅDE SKYDD, UNDSÄTTNING OCH VÅRD

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, Transportstyrelsen, Kustbevakningen, Tullverket. Landsting, Länsstyrelser och kommuner. Sannolikt kommer 11 personer

26 oktober

9.00	Nödcentralreformen Pekka Tulokas
10.30	Virve Arto Lönnroth
12.00	Lunch (Restaurang Piano)
13.00	Ny räddningstjänstlag Veli-Pekka Hautamäki
14.00	Ansvarsområdet för räddningsväsendet och beredskapen Markku Haranne, Regionförvaltningsverket i Södra Finland

27 oktober

9.00	Finska krishanteringssystemet Aapo Cederberg
10.30	Samarbete efter Haga mötet Tiina Peltola-Lampi
12.00	Lunch
14.00	Maritime Rescue Sub Center Helsinki/Gulf Of Finland Coast Guard District Command Centre
17.30	Flyg